

Omgaan met vleesvarkens tijdens het laden

Tekst: Bert Driessen en Jos Van Thielen – Groep Dier&Welzijn – KU Leuven|Thomas More

Beeld: Twan Wiermans

De informatie uit de cursus voor de opleiding tot Animal Welfare Officer is ook interessant voor de varkenshouder want vooral toepasbaar bij het verhokken en laden van (vlees)varkens. Tijdens de opleiding van functionaris voor het dierenwelzijn wordt o.a. de bedrijfsinfrastructuur door de bril van het dier bekeken. Dat geeft aanleiding tot nieuwe inzichten om bestaande, soms jarenoude, problemen met eenvoudige tips op te lossen en het drijfwerk te versnellen en te verlichten.

De Europese verordening EG/1099/2009 inzake de bescherming van dieren bij het doden geeft aan dat vanaf 1 januari 2013 alle slachthuizen die meer dan 1.000 grootvee-eenheden of meer dan 150.000 stuks pluimvee of konijnen per jaar slachten, een functionaris voor het dierenwelzijn, ook wel Animal Welfare Officer genoemd, in dienst moeten hebben. Deze functionaris, aangesteld door de slachtexploitant, ziet erop toe dat het slachtproces, gaande van de aankomst van de dieren in het slachthuis tot aan het kelen en verbloeden van de dieren, op een diervriendelijke manier en volgens de Europese verordening EG/1099/2009 plaatsvindt en bijstuurt indien nodig.

De slachthuisfase van lossen tot en met verbloeden wordt gekenmerkt door een sterke interactie tussen de mens en het varken. De functionaris voor het dierenwelzijn behaalt een getuigschrift van vakbekwaamheid na het volgen van een opleiding en aansluitend een examen succesvol af te leggen. In Vlaanderen wordt deze opleiding en het aansluitend individueel examen verzorgd door de Groep Dier&Welzijn van KU Leuven|Thomas More. Ook het slachthuispersoneel dat met levende dieren in contact komt en minder dan 3 jaar ervaring heeft, dient volgens deze Europese verordening een getuigschrift van vakbekwaamheid – na bedrijfsinterne opleiding en een examen – te behalen.

Ook voor de varkenshouder

De informatie uit de cursus voor de opleiding van functionaris is ook interessant voor de varkenshouder. Niet meteen op theoretisch vlak, maar voornamelijk op praktisch vlak en vooral toepasbaar bij het verhokken en laden van (vlees)varkens. Er wordt immers vooral uitgegaan van de zintuigen van het varken. In het algemeen kan worden gesteld dat varkens

De Animal Welfare Officer aangesteld door de slachtexploitant, ziet erop toe dat het slachtproces, gaande van de aankomst van de dieren in het slachthuis tot aan het kelen en verbloeden van de dieren, op een diervriendelijke manier en volgens de Europese verordening EG/1099/2009 plaatsvindt.

vrij slecht zien. Bovendien kunnen ze niet naar achteren kijken (ze hebben een grote blinde vlek ter hoogte van hun achterhand), vandaar dat een varken schrikt als een persoon achterlangs te voorschijn komt. De normale wijze waarop een varken de omgeving verkent, is met de kop omlaag zodat het de omgeving goed kan voelen, ruiken en proeven en zo in feite het slechte zicht compenseert. Dat betekent dan ook dat de varkens de tijd moeten krijgen om de omgeving te verkennen. In de praktijk blijkt het drijven en laden van vleesvarkens niet steeds even vlot te verlopen. Hieronder vind je enkele adviezen die het drijven en laden vergemakkelijken.

Van hok naar laadplaats

Bij het verzetten of transporteren van dieren krijgen deze te maken met een nieuwe omgeving wat hen een angstgevoel en stress geeft. Het is belangrijk om de varkens op een rustige manier de omgeving te laten verkennen. Blijf zelf ook rustig. Zorg ervoor dat de varkens geen angst ontwikkelen voor bepaalde personen of voor bepaalde situaties. Geëxciteerde varkens zijn moeilijk te drijven. Laat geëxciteerde varkens daarom even rusten voor ze verder te drijven. Dit zal het drijven vergemakkelijken.

Varkens kunnen wennen aan het omgaan met mensen en het verkennen van een nieuwe

Haal de varkens in kleine groepjes van 5 à 6 dieren uit de hokken en drijf ze naar de laadplaats. Het drijven van een individueel dier is moeilijk en veroorzaakt stress bij zowel het dier als de drijver.

omgeving. Dus het optimaliseren van het laden van vleesvarkens begint al veel eerder dan de feitelijke dag van laden. Getrainde varkens wandelen veel gemakkelijker naar de vrachtwagen. Doordat de varkenshouder tijdens de opfok regelmatig op een rustige manier doorheen de hokken wandelt, wennen de varkens aan de varkenshouders. Ook door het meermaals wegen van de varkens in de drijfgang wennen de varkens aan het feit dat ze hun hok verlaten en in een nieuwe omgeving terechtkomen. Bovendien sprokkel je door het wegen van de varkens ook

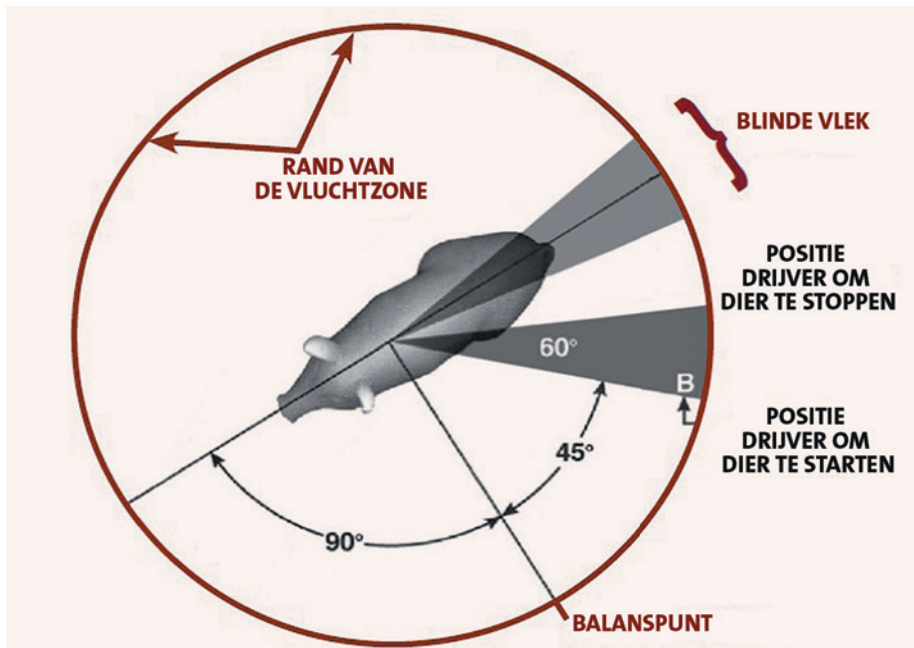
nog informatie voor het berekenen van technische kengetallen wat mooi is meegenomen.

Vooraleer een dier wordt geladen, moet eerst worden beoordeeld of dit dier voor het transport geschikt is. Doorgaans wordt gesteld dat het varken uit eigen beweging naar de trailer dient te kunnen gaan. Zieke of gewonde vleesvarkens mogen niet op transport naar het slachthuis worden gezet.

Haal de varkens in kleine groepjes van 5 à 6 dieren uit de hokken en drijf ze naar de

laadplaats. Het drijven van een individueel dier is moeilijk en veroorzaakt stress bij zowel het dier als de drijver. Grote groepen van 10 of meer dieren zijn door 1 drijver moeilijker te controleren. Een aantal varkens keren bij het drijven terug richting hok. Doorgaans neemt hierdoor de tijd en de stress om de varkens naar de laadplaats te drijven onnodig toe.

Gebruik drijfschotten om de varkens in de juiste richting te leiden. Het drijfschot wordt lopend of staand gedragen of in een doorgang

Dieren gaan vooruit zolang de drijver achter het balanspunt en in de vluchtzone blijft. Zodra de drijver het balanspunt richting de kop van het dier passeert, zal het dier halt houden en zelfs achteruitgaan.

geplaatst. Gebruik lichte (kunststof) en gemakkelijk hanteerbare opdrijfschotten met een gladde voorzijde en meerdere handvaten. Zware drijfschotten bemoeilijken het drijven. Houd een drijfschot van kunststof vast met de gladde zijde naar u toe. Naast drijfschotten kunnen ook andere hulpmiddelen als een opdrijfklepper, opdrijfammelaar of ritselende plastic zak worden gebruikt. Bij het drijven van dieren is het nodig om te weten dat dieren een vluchtzone en een balanspunt (ter hoogte van de schoft) hebben. Dieren gaan vooruit zolang de drijver achter het balanspunt en in de vluchtzone blijft. Zodra de drijver het balanspunt richting de kop van het dier passeert, zal het dier halt houden en zelfs achteruitgaan. Als de drijver niet in de vluchtzone (te beschouwen als een imaginaire cirkel rond het varken) aanwezig is, zal de aanwezigheid van de drijver geen effect hebben op de gang van het varken. Tamme varkens hebben een kleinere vluchtzone dan minder tamme varkens.

Varkens hebben een vrij slecht zicht. Dat betekent dat ze halt zullen houden bij zaken die hen niet bekend zijn om in detail te onderzoeken. Bij het verplaatsen van varkens is het daarom aangewezen dat de wanden waarlangs ze moeten lopen, dicht zijn. Hierdoor zullen ze niet onnodig verontrust en afgeleid worden door dingen die zijdelings van hen gebeuren. Sluit daarom de deuren van de overige compartimenten die de varkens in de centrale drijfgang passeren. Indien de deuren

open staan of slechts met traliehekwerk zijn afgesloten, zullen de varkens halt houden om de omgeving te verkennen. Zorg ervoor dat er geen obstakels zoals paletten met materiaal of een kruiwagen in de route tussen hok en laadplaats staat. Dergelijk materiaal zorgt voor schaduwplekken waarbij de varkens ook weer halt houden wat dan de drijftijd onnodig verlengt. Zorg ervoor dat er zich geen plots bewegende voorwerpen of personen manifesteren.

De vloer van het traject dat de varkens dienen af te leggen, moet vlak en gelijkmatig van kleur te zijn. Om uitglijden en vallen te beperken, mag de vloer in de drijfgang niet glad zijn. Waterplassen blijven nogal eens staan in uitgesleten beton. Deze ondiepe plassen zijn voor varkens een reden om bij het drijven even halt te houden. De uitgesleten plekken terug egaliseren met cement of een coating is dan aangewezen om het drijfprobleem op te lossen. Best bestaat de vloer van de drijfgang uit één structuur. Zo zullen varkens steeds halt houden bij (verluchtings)roosters in de drijfgang. Deze roosters tijdelijk afdekken met een volle plaat kan het drijven vergemakkelijken.

Varkens hebben de neiging om van donker naar licht te lopen. Verlicht daarom de ruimte waar het varken naartoe moet. Zorg ervoor dat die lichtbron niet in de ogen van de varkens schijnt. Dit belet de varkens om verder te gaan. Dus best de verlichting tegen het plafond bevestigen en niet tegen een zijwand.

Vermijd dat de varkens bij het drijven een hoek van 90° moeten maken. Vooral ter hoogte van de laadplaats is dit een vaak vastgesteld euvel. Varkens zien dergelijke hoeken als een dood einde en houden halt of draaien terug. In dergelijke hoeken gaan de varkens samen drummen. Dit is eenvoudig op te lossen door dergelijke hoeken met drijfschotten of dicht hekwerk af te ronden.

Laden

Ook het laden van de vleesvarkens op de trailer dient rustig te gebeuren. De stem verheffen zal het laden niet versnellen. Integendeel, de varkens reageren verschrikt en hebben de intentie om de plaats te ontvluchten. Om gevechten om de sociale rangorde in te stellen, zoveel mogelijk te beperken, dienen zoveel als mogelijk hokgenoten bij elkaar gehouden te worden.

Om stress zoveel mogelijk te reduceren, gebeurt laden best op niveau met behulp van een verhoogde laadkade. Concreet betekent dat best gebruik wordt gemaakt van een laadlift of dat vloeren in de trailer omlaag kunnen om de varkens te laden. De zijwanden van de laadkleppen dienen dicht te zijn (geen doorkijktraliewerk). Als toch een laadhelling wordt gebruikt, mag de hoek niet groter zijn dan 20°. De helling dient met rubber te zijn bedekt om te voorkomen dat de varkens schuiven en lawaai maken wat de dieren dan weer verschrikt. Een goede verlichting in de trailer zal ervoor zorgen dat de varkens vlot de vrachtwagen betreden.

Het gebruik van een elektrische prikkelaar is enkel toegelaten bij volwassen varkens en dus in principe bij vleesvarkens niet toegelaten. Bovendien moet het gebruik van elektrische prikkelaars en het gebruik van stokken worden ontraden gezien de nadelige effecten, met name een verhoogde hartslag, karkasbeschadigingen, een verminderde vleeskwiteit en meer bloedingen. Indien toch een stimulatiemiddel nodig is om de varkens vooruit te laten gaan, dan is het drukken (niet slaan) op de achterhand met een steel met daaraan een stijve borstel bevestigd even efficiënt. ←

Het handboek 'Functionaris voor het dierenwelzijn' (zowel in een Nederlandstalige als Franstalige versie verkrijgbaar) kan besteld worden via volgende website: <http://www.diereninformatie.be/handboek-functionaris>. Heb je problemen bij het laden van varkens en wil je bedrijfsadvies om het drijfwerk te optimaliseren, neem dan contact op via jos.vanthielen@kuleuven.be.